

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

8. An, quando tacetur copula incestuosa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

miore gradus, qui sint alii à primo, esset valida, siue proximior sit vir, siue femina, ut contra Sanchez & Molinam recte probat Pontius lib. 8. c. 27. n. 27. Ratio horum satis illa efficax est, quia expressè ita decrevit Pius V. Sanctiss. A. end. edita 20. Augusti 1566. revocans Decretum Pii IV. quo sub clausula irritante volebat, semper quemcumque gradum proximior esse Pontifici proponendum.

In hoc Pij V. motu, duo notant rectè idem Pontius, ibidem, Leand. d. 14. de matr. quest. 39. aliique. Primò, Pontificem loqui tantum in consanguinitate, & Affinitate unde, & in affinitate orta, siue ex copula licita, siue illicita, quando, pro illicita fortè publica, petitur dispensatio in foro externo; non tamen loqui in publica honestate ex Matrimonio rato, in qua sufficit explicare gradum remotiorem.

Secundò, eundem motum non habere locum, cum gradus remotior est extra quartum, quia tunc non est necessaria dispensatio, ut declaravit Sacra Congregatio, & cetera.

4. Iam vero, praxis hodie est, ut si impetres à Pontifice dispensationem ducendi, v.g. Aloysiam tibi conjunctam secundo, in tertio gradu, ipse Pontifex non committat Delegato, ut dispense in dicto secundo gradu, sed, ut dispense in tertio gradu, & declarasset, ejusmodi matrimonio non obesse illum secundum: ejus declaratio commissio potest per litteras Pontificias separatas dari, sed hodie communiter video, dari in ipso Brevis dispensationis.

5. Inhas: Si alii gradus proximiores, præter primum, non obstant Matrimonio, cur addeuda est ejusmodi declaratio?

Respondeo. Ut obviam eat scandalo; cum enim nonnulli censuerint, ejusmodi alios proximiores gradus indigere dispensatione, voluerunt Pontifices, ne quis putaret, dispensatos in remotiori gradu nulliter matrimonium iniisse, voluerunt, inquam, ut ejusmodi declaratio expressè fieret.

6. Quoad secundam difficultatem, quod peccatum committatur, si dicti gradus proximiores, præter primum, taceantur. Dico duo, alterum de Delegato, alterum de ipsis Oratoribus dispensandis.

Nam, si delegatus, seu executor, cui commissæ est expeditio dispensationis, adverteret, seu sciret, Oratores copulasse, siue bona, siue mala fide, solum gradum remotiorem, tacuisse autem proximiores, peccaret mortaliter, exequendo eam dispensationem, teste Conrad. de Dispens. l. 7. c. 7. n. 59. quia ipse, qui operatur in foro externo, debet se conformare voluntati Pontificis, qui saltem pro foro externo statuerunt, ne concederetur dispensatio gradus remotioris sine declaratione prædicta quoad gradum proximiores.

7. At vero, si ipsi Oratores, petendo dispensationem remotioris gradus, taceant, etiam scierint, gradum proximiores præter primum, putò probabile esse, non peccare mortaliter, si omni scandalo obvietur, tota enim illa declaratio, non nisi ad scandalum amovendum ordinata est, atque adeo pro foro externo, non autem pro interno, quando dictus gradus proximior esse fortè occultus, vel alia via posset obviari scandalo, dando notitiam Decreti Pii V. declarantis, illos proximiores à primo nihil officere matrimonio.

8. Hanc doctrinam habent Sanchez, l. 8. matr. d. 24. n. 29. Pontius, l. 8. c. 17. §. 5. n. 26. Aversa, q. 19. sect. 5. Vers. Septimæ, &c. quia obligatio hæc tota, quanta quanta est, fundatur, ut diximus, adæquate in scandalo: quare hoc remotio, non apparet, unde peccatum mortale desumi possit. Addit insuper Pontius, l. c. n. 27. contra Sanchez id quod dictum est, intelligi eodem modo, tum de marito, tum de femina.

9. Inquirer Curiosus Textum Sacrorum, si valide est dispensatio tacito gradu proximioris, præter primum, Cur Urbanus VIII. per litteras in forma Brevis, quas affert Barbosa in Voto decisivo 3. sine, declarat nullum fuisse

Matrimonium duorum, qui solum perierant, & obtinuerant dispensationem pro tertio gradu consanguinitatis, cum tamen ipsi essent conjuncti in secundo cum tertio?

Respondeo, Hujus difficultatis Barbosa loc. cit. fateatur ingenue, se nescire solutionem. Ita etiam mihi respondet quidam Doctus Theologus à me de hæc quid sentiret, interrogatus, addens, & quidem merito, standum nihilominus nobis esse datæ hæc doctrinæ, pro qua sit Decretum Generale, & publicatum Pii V. Profecto, cum non sit credibile, Urbanum VIII. per litteras privatas voluisse abrogare dictum Generale Decretum, mihi videtur, esse putandum in memoratis privatis litteris aliquem interfuisse errorem, à Ministris commissum.

§. VIII. Quando taceatur copula incestuosa inter dispensandos habitam.

1. Sensus questionis est: an incestus, quem forte commiserunt inter se Oratores petentes dispensationem (quod antea erat impedimentum solum impediens, hodie verò, ut supra vidimus, nullum impedimentum est) an, inquam, ejusmodi incestus, si non tanquam illi dispensandum sit, sed propter alias causas, sit Pontifici proponendus; ut valida impetretur dispensatio ab ipsis, qui sunt consanguinei vel affines, ad finem ineundi Matrimonium?

Dico (ad finem ineundi Matrimonium) nam, si Matrimonium contraxerunt, multo magis, si consummarunt, non præmissa Consanguinitatis, vel Affinitatis dispensatione, tunc incestum hunc esse exponendum certum est, & nos diximus supra §. 4. Porro celebris est præsens questio, duplex circa illam sententia est.

2. Prima, quam sequitur Pontius l. 8. c. 17. §. 6. alii- que mox citandi n. 15. dicit prædictos non obligari ad copulam, vel copulas manifestandas, etiam spe facilioris dispensationis, inter se habitas, nec ob tale silentium invalidam reddi dispensationem. Fundamentum est duplex.

Primum, quia nullo jure requiritur ejusmodi incestus expressio.

Secundum, quia argumenta secundæ sententiæ eam expressionem requirentis facile solvuntur, ut videre poteris apud eundem Pontium, & apud Fagundez præcep. 8. Dical. cap. 1. i. qui loquens de copula incestuosa occulta, sic primam hanc sententiam explicat. In hac opinione prima dicendum est, siue copula occulta fuerit habitata ante dispensationis petitionem, siue post petitionem ipsius, siue ante expeditionem Ordinarii, siue post illam; non esse necessarium explicandam, nec vitare dispensationem, etiam si malitiosè, vel per ignorantiam fuerit suppreffa. Hactenus ille.

3. Secunda, quam sequitur Sanchez, l. 8. matr. d. 25. num. 8. cum aliis mox citandis num. 5. docet prædictos, si habuerunt, copulam (& quidem consummatam) debere omnino eam explicare, ut etiam spem facilioris dispensationis si hæc adfuit, secus nullam fore dispensationem, siue ex malitia, siue ex errore, siue ex ignorantia non expliçetur. Fundamentum, est item duplex.

Primum, quia ita est stylus Curiz. Secundum, quia Pontifex aliquando interrogat, an intercesserit ejusmodi copula incestuosa, injungitque convenientem penitentiam, quod est signum, incestum, quamvis hodie non sit amplius impedimentum, conjunctum tamen impedimentum consanguinitatis, vel Affinitatis difficiliorem reddere dispensationem, unde, & propterea debeat exponi.

4. Explicat autem Sanchez, aliique hanc secundam sententiam. Primò, ut si sit copula occulta, manifestetur solum Penitentiariz, tacitis nominibus supplicantium. Secundò, ut hæc obligatio imponatur dumtaxat, quando copula est incestuosa ex parte utriusque, hoc

est, quando uterque scit, esse consanguineos vel affines. Tercio, ut item solum sit obligatio eam explicandi quando copula præcessit supplicationem Pontifici factam, & quando præcessit executionem à Delegato, non verò, quando habita est post executam dispensationem, licet antequam Matrimonium de præsentis contraheretur, quia tunc cum præcesserit dispensatio, illa copula non est in rigore incestuosa. Quarto, non esse necessesse explicare numerum copulatum cum eadem forte habitatum, quia hæc multiplicitas cum eadem non affert novum impedimentum iuxta ea, quæ nos supra §. 6. num. 3. docuimus. Quinto, non esse necesse, explicare copulam habitam inter conjunctos conjunctione legali, vel spirituali, vel conjunctione publicæ honestatis, quia hæc non est propriè incestus: ita illi. Sed debere explicari in hac sententia, putat Castropalaus *loc. mox citat. num. 7.* quia putat, esse propriè in specie incestus.

5. Ex his sententiis priorem sequuntur Doctissimi viri, ut Pont. *l. c. G. Hurt. d. 26. diff. 5. Averf. 9. 19. sect. 6. Perez d. 46. sect. 7. Diana p. 1. tr. 10. resol. 44. Sed p. 4. tr. 4. resol. 135. se retractat.* Et ipse Sanchez, quamvis sequatur posteriorem, fatetur tamen, esse hanc probabilem, saltem de copula occulta, & in foro interno. Posteriorem verò, quæ est communior, multo plures, ut Sanchez. *l. c. & alii 18. citati ab ipso, & à Barb. in Voto decis. 83. n. 14. & Voto 17. n. 57. Fagund. præcept. Decal. 8. n. 11. Castropalaus d. 4. de spons. p. vlt. §. 3. n. 4. Dian. dist. ref. 135. amplectuntur, ita ut ego, sic concludam, sicuti concludit his verbis Fagundez *loc. cit.* Si meum iudicium expectes circa has opiniones, dico primam, quæ loquitur de occulta, & in foro interno, esse valde probabilem secundam probabiliorē & ordinariē in praxi tenendam.*

6. Porro illud in omni sententia monendum; Si forte Pontifex in litteris quibus Delegato committit dispensationem exequendam, explicite hanc clausulam inserat: *Dummodo copula non intercesserit, v. Dummodo non intercesserit, sub spe facilioris Dispensationis;* Executor Dispensationis, debere omnino supplicantes interrogare, ipsosque teneri, verum respondere, alioqui nulla esset dispensatio, ut item esset nulla, si intercessisset copula, &c. & ipse dispensaret.

Addit tamen rectè Sanchez, *l. 8. d. 25. n. 13.* necessariam distinctionem. Nam, quando executor pro foro externo dispensat, non potest interrogare de copula occulta, de qua non addit infamia æquivalens semiplenæ probationi: quod si interroget, poterunt supplicantes negare sub apta æquivocatione, quamvis forte adesset aliqua suspicio de illa, nec per dictam negationem vitabitur dispensatio: At quando Executor dispensat pro foro interno, ut solet esse Confessarius per Pœnitentiarium Delegatus; debet interrogare de copula occulta, & supplicantes fateri debent, eaque supposita, non poterit Confessarius dispensationem exequi, quod, si exqueretur, exqueretur nulliter, ut item nulliter daretur, si falso illam negarent supplicantes. Vide hæc latius apud Sanchez, & Castropalaum, aliosque citatos. Idem proportionaliter dic, quando adest clausula, dummodo non adfuerit spes facilioris dispensationis, de qua plura vide apud Dianam *loc. cit.*

CAPVT X.

Expressio falsæ, quandomam vitiat dispensationem.

1. **N**uper cap. 8. num. 4. post explicationem causæ finalis, & causæ impulsivæ. Regulam generalem cognoscendi, quandomam vitatur gratia à Principe concessa attulimus: illam ergo præsentis argumento sic breviter applica: Nulla redditur dispensatio Matrimonialis ex falsitate, quam proponis, quando illam à Pontifice postulas, si falsitas est in causa finali, si vero in

causa impulsiva, valida est. Recole omnino eam in dicta, quibus in memoriam redactis, discernantur aliquos speciales casus pertinentes ad dictam expressionem falsi, ad quam etiam spectant ea, quæ tunc per nos Pontifici proponuntur.

§. I. Quando falsò proponitur Impedimentum non pro altero.

1. **A**ntonius proposuit, se esse Bertæ affinem in tertio gradu, v. g. cum esset in tertio gradu consanguineus, obtrivine valide dispensationem matrimonii cum eadem Bertæ.

Respondeo nequaquam cum Sanchez *lib. 8. de matr. disp. 24. num. 5. & 10. Pyrrh. Contrad. in Dispens. lib. 1. cap. 5. à num. 71. & univèrsaliter scito, non valere dispensationem, si vnum impedimentum caputur in alio, quia cum hæc sint impedimenta diversæ, nulla parer Pontificis voluntas in rescripto, per quem plures colligere, ipsum dispensasse in impedimento, quod non fuit ipsi propositum: Excipi tamen hic potest supra diximus in vnicò illo casu, quando illud vnum impedimentum involvebatur in alio. *Leges p. 24. q. 4. num. 9.**

2. Neque dicas, Pontificem, si scivisset, dispensationem id dicas, inquam, quia conditio nil ponit in dispensatione. Cum ergo ea in hoc casu pariter non sit, quia Pontifex impedimentum verum nunquam cognovit, ideo remanet, impedimento vero non facta dispensatio.

3. Diana p. 1. tr. 10. de legib. ref. 36. V. Nona enim *l. 3. ref. 64. sine*, putat executorem posse valide executionem dispensationem consanguinitatis, licet in Bertæ dicitur Affinitatis, sed lege Conradum *l. c.* qui rectè illam pugnat. Portella item in *Respons. moral. t. 2. col. 40.* ex parte Dianæ, citatque pro se Bonacinam, sed hanc rationem non affert.

§. II. Quando falso proponitur gradus conjunctionis, sed unus pro alio.

1. **S**ed quid si error, seu falsitas contingere in gradus ejusdem conjunctionis?

Respondeo cum necessaria distinctione. Si enim pro gradu proximior expressisti remotiorem, ut, si secundo consanguinitatis, expressisti tertium, invalida erit dispensatio: vide Sanchez *l. c. n. 2.* sic enim manifestè Pontifex non cognosceret quantitatem gradus, quem concederet. At, si contra, pro remotiore expressisti proximiorē, etiam advertenter, ut, si cum esset in tertio exposuisti, esse in secundo, probabile est ut habet Sanchez *l. c. n. 17.* valere dispensationem, quia cum Pontifex concedat, tollere impedimentum, satis videtur tollere, dum tollit in eo strictiori gradu, in quo sine dubio inhibetur quia minus strictus est. Quare in hoc non loquor Conradum *l. c. n. 94.* sententiam oppositam, licet, ut reat, probabiliter.

§. III. Quando proponitur unica causa falsa.

1. **S**i unica causa dispensandi proponatur Pontifici, atque hæc viquequaque falsa, corrumpit causam dispensationis; cum enim dispensatio semper debeat ex causa, si hæc falsa sit, cum tunc nulla sit dispensatio, non datur.

2. Dixi (viquequaque falsa) nam posset esse ipsa falsa, sed motivum, quod apparet in illa posset esse verum, ex alia causa non proposita. Proponis v. g. ut Pontifex dispenseret ad matrimonium inter Antonium, & Antoniam, quia secus hæc ob carentiam dotis remaneret innupta; falsa autem est, eam carere dote; verum tamen est, eam remansuram innuptam, sed ex alia causa, quæ non fuit, proposita, nempe, v. g. ex deformitate, vel grandæva ætate, ex infamia contra ipsam exercita, ex simili alio defectu. Tunc ergo valida est dispensatio.